

Mestna občina Celje
Komisija Mladi za Celje

VEZENJE KOT TRADICIJA IN IZZIV

RAZISKOVALNA NALOGA

AVTORICI

Jasmina Ajdini

Nika Videčnik

MENTORICA

Marinka Špan

Celje, marec 2012

III. osnovna šola Celje

VEZENJE KOT TRADICIJA IN IZZIV

RAZISKOVALNA NALOGA

Avtorici:

Jasmina Ajdini, 9. b

Nika Videčnik, 9. b

Mentorica:

Marinka Špan,

prof. mat. in fiz.

Mestna občina Celje, Mladi za Celje

Celje, 2012

KAZALO

1	POVZETEK.....	1
2	UVOD	2
2.1	CILJI IN HIPOTEZE	3
2.2	RAZISKOVALNE METODE.....	4
3	TEORETIČNI DEL	5
3.1	KAJ JE VEZENJE	5
3.2	ZGODOVINA VEZENJA	5
3.2.1	Razvoj vezenja.....	5
3.2.2	Vezenje na Slovenskem nekoč in danes	6
3.2.3	Vezenje in šola.....	7
3.2.4	Vezenje po slovenskih pokrajinah.....	8
3.2.5	Vezeni izdelki nekoč in danes	9
3.3	PRIPRAVA IN NAPOTKI ZA VEZENJE	11
3.4	VRSTE VEZENJA	11
3.5	NAJPOMEMBNEJŠI VBODI	12
3.5.1	Enostavni križni vbod.....	12
3.5.2	Prednji vbod.....	13
3.5.3	Stebelni vbod	13
3.5.4	Ploščati vbod	14
3.5.5	Enostavni zančni vbod.....	15
3.5.6	Enostavni verižni vbod	15
3.5.7	Enostavni slikarski vbod.....	16
3.5.8	Gobelinski vbod.....	17
3.5.9	Angleško vezenje.....	17
3.5.10	Vezenje rišelje	18
4	RAZISKOVALNO DELO.....	19
4.1	INTERVJU Z GO. MATILDO MLAKAR.....	19

4.2	OBISK KROŽKA ROČNIH DEL UNIVERZE ZA III. ŽIVLJENJSKO OBDOBJE	22
4.3	ANKETA O VEZENJU	23
4.4	ANALIZA ANKETNEGA VPRAŠALNIKA	25
4.4.1	Ali se ukvarjate z vezenjem?	25
4.4.2	Kdo vas je naučil vezenja?	28
4.4.3	Koliko ste bili stari, ko ste začeli z vezenjem?	29
4.4.4	S katero vrsto vezenja se najpogosteje ukvarjate oz. ste se že srečali?	29
4.4.5	Kako pogosto se ukvarjate z vezenjem?	30
4.4.6	Zakaj se ukvarjate z vezenjem?	31
4.4.7	Na katere svoje izdelke ste najbolj ponosni?	32
4.4.8	Zakaj se z vezenjem ne ukvarjate?	33
4.4.9	Ali bi se želeli naučiti vezenja?	34
4.5	DELAVNICA VEZENJA	35
4.5.1	Organizacija delavnice	35
4.5.2	Izvedba delavnice	36
4.5.3	Anketa za udeležence delavnice vezenja.....	37
4.5.4	Analiza anketnega vprašalnika za udeležence delavnice vezenja	38
5	ZAKLJUČEK	40
6	VIRI IN LITERATURA	42
7	SEZNAM SLIK, TABEL, GRAFOV IN PRILOG	43
8	PRILOGE	45

1 POVZETEK

Vezenje je okraševanje oblačil in drugih izdelkov s šivanko in nitjo. To je ročnodelska dejavnost, s katero so si zlasti v preteklosti dekleta in žene v dolgih zimskih večerih krajšale čas. Vezenine so bile dokaz njihovih ročnih spretnosti, vztrajnosti, natančnosti in ustvarjalnosti. Znanje vezenja se je prenašalo iz roda v rod. Vezenine so spremljevalke številnih šeg in navad, so del tradicije in kulturne dediščine vsakega naroda, torej tudi Slovencev.

Z raziskovalno nalogo sva želeli ugotoviti, kako veljavo ima pri nas vezenje danes. Preučili sva literaturo, obiskali članice krožka ročnih del Univerze za III. življenjsko obdobje ter opravili intervju z avtorico učbenika *Vezenje v osnovni šoli*, go. Matildo Mlakar. Med osnovnošolci in odraslimi sva izvedli anketo ter organizirali delavnico vezenja za učence prvega in drugega triletja.

Ugotovili sva, da se z vezenjem pogosteje ukvarjajo osebe ženskega spola kot moškega. Z vezenjem se ukvarja ali se je z njim že srečalo več starejših anketirancev kot mlajših. Najbolj razširjena vrsta vezenin med anketiranci so vezenine s križci. Večina tistih učencev prvega in drugega triletja, ki je v delavnici vezenja spoznala to dejavnost, bi se z vezenjem še ukvarjala. Ta dejavnost prinaša nekaterim zadovoljstvo, drugim veselje, tretjim sprostitvev ali zapolnitev prostega časa.

Ohranimo in razvijajmo to lepo obliko domače obrti!

2 UVOD

Vezenje s šivanko in nitjo je bilo nekoč značilno žensko domače ročno delo. Z vezeninami so okraševali številne izdelke iz tkanin, od izdelkov za osebno rabo do opreme stanovanjskih prostorov. Vezenine so spremljale in so imele svoj pomen v šegah in navadah ljudi. Glede na osnovno gradivo in glede na uporabnost so se razvili različni načini vezenja. Izdelovanje vezenin je bilo značilno tako za kmečko kot mestno prebivalstvo.

Vezenja sva se naučili v lanskem šolskem letu, ko sva obiskovali izbirni predmet vezenje. Do takrat sva lepe vezene prtičke, ki krasijo mnogo naših domov le občudovali. Menili sva, da je vezenje zelo zahtevno, dolgočasno in dolgotrajno ročno delo. Ko pa sva sami vzeli v roke šivanko in nit ter začeli vesti, sva ugotovili, da je vezenje zanimivo in niti ni tako težko. Potrebni so seveda natančnost, vztrajnost in potrpljenje. Ampak vse to je poplačano ob zadovoljstvu in veselju, ko ustvariš nekaj lepega, čisto svojega.

Najin prvi izdelek je bil čisto majhen prtiček s križnim vbodom in preprostim vzorcem. Izdelki, ki so nastajali za njim, so bili vedno lepši in tudi zahtevnejši za izdelavo. Pri vezenju sva hitro napredovali in vedno bolj uživali.

Slika 1: Prve Jasminine in Nikine vezenine (foto: Nika Videčnik)

Pri urah vezenja smo se imeli lepo. Ob delu smo lahko tudi malo poklepetali in se sprostili. Vzorce smo si večinoma izbirali sami, vrsto vboda pa smo se naučili od učiteljice. Uspešno smo sodelovali tudi na natečaju z naslovom Ko bom velik, bom ... Natečaj je v okviru projekta MUNUS 2 razpisal Konzorcij šolskih centrov Slovenije, tema natečaja pa je bila

oblikovanje in izdelava turističnega spominka Slovenije. Učenci smo izdelali prtičke s slovensko narodno vezenino. Naši vezeni prtički so se uvrstili med najlepše, mi pa smo bili nagrajeni z enodnevno ekskurzijo po Sloveniji.

Slika 2: Prtički s slovensko narodno vezenino (foto: Marinka Špan)

Vezenje je ena od dejavnosti, s katero se v prostem času zelo radi ukvarjava. Pomeni nama sprostitev, razvedrilo in nama daje veselje ob ustvarjanju.

2.1 CILJI IN HIPOTEZE

Veselje in zanimanje za vezenje je v nama porodilo željo, da to vrsto ročnega dela podrobneje spoznava. Vezenje je slovenska tradicija, ki je v preteklosti zaznamovala naše kraje. Ali se v današnjem času ljudje še ukvarjajo z vezenjem? Kdo se ukvarja z vezenjem? Zakaj? Ali je med mladimi interes in želja po znanju vezenja? To je le nekaj vprašanj, na katera sva želeli poiskati odgovor.

Pri najinem delu sva si postavili naslednje **hipoteze**:

Z vezenjem se ukvarjajo predvsem dekleta in žene.

Anketiranci s podeželja imajo več znanja vezenja kot tisti, ki živijo v mestnem središču in na obrobju mesta.

Z vezenjem se ukvarja ali se je že srečalo več starejših anketirancev kot mlajših.

Anketiranci, ki vezejo, ustvarijo največ vezenin s križci.

Anketiranci, ki ne vezejo, se z vezenjem ne ukvarjajo zato, ker se niso imeli možnosti naučiti vezenja.

Učenci bi se ukvarjali z vezenjem, če bi jim kdo vezenje predstavil in jih naučil te veščine.

Vezenje je dejavnost, ki prinaša zadovoljstvo, veselje ali sprostitev.

2.2 RAZISKOVALNE METODE

Za najino raziskovalno nalogo so bile uporabljene naslednje raziskovalne metode:

- študij strokovne literature,
- intervju z go. Matildo Mlakar,
- obisk članic krožka ročnih del Univerze za III. življenjsko obdobje pri Osrednji knjižnici Celje in intervju z go. Pavlo Kramar,
- anketa med učenci 6. in 9. razredov treh osnovnih šol,
- anketa med odraslimi prebivalci mesta, okolice mesta in podeželja,
- organizacija in izvedba delavnice vezenja za učence od 1. do 5. razreda,
- analiza rezultatov,
- sinteza ugotovitev.

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujema mentorici ge. Marinki Špan za pomoč, spodbudo in nasvete pri raziskovalni nalogi.

Zahvala je namenjena tudi ge. Katarini Kurnik za pomoč pri izvedbi delavnice vezenja.

Hvaležni sva članicam krožka ročnih del Univerze za III. življenjsko obdobje pri Osrednji knjižnici Celje, še posebej ge. Pavli Kramar, da sva imeli možnost začutiti njihovo veselje ob druženju in ustvarjanju.

Prav lepo se zahvaljujema lektorici ge. Elici Babič.

Zahvaliti se želiva tudi ge. Matildi Mlakar, ki naju je velikodušno sprejela in nama jasno in nazorno odgovorila na zastavljena vprašanja.

3 TEORETIČNI DEL

3.1 KAJ JE VEZENJE

Vezenje uvrščamo poleg pletenja, kvačkanja, šivanja, tkanja in vozlanja med ročna dela. Vsa ta dela lahko človek opravlja z rokami in določeno mero spretnosti. Tehnika vezenja pomeni okraševanje oblačil in drugih izdelkov za vsakdanjo rabo s šivanko in nitjo. Vezenje lahko z različnimi vrstami vbodov na različne materiale: blago, usnje ali celo na papir. Vezenine je mogoče izdelovati z bombažno, volneno, laneno, svileno in tudi z zlato nitjo. Okrasimo jih lahko z dragulji, kroglicami ali bleščicami. Vezenina je v Slovarju slovenskega knjižnega jezika opredeljena kot » okrasni izdelek, navadno na tkanini, narejen z vezenjem« (SSKJ, 1994, str. 1510). Glagol vesti pa pomeni »delati okras na tkanino z uporabo šivanke in niti« (SSKJ, 1994, str. 1507).

3.2 ZGODOVINA VEZENJA

3.2.1 Razvoj vezenja

Natančen nastanek prvih vezenin je težko določiti, ker tkanine niso obstojne. Zagotovo so se z vezenjem ukvarjale (in se še ukvarjajo) predvsem ženske. Vzrok za to tiči v zgodovini človeškega rodu. Že v prvih človeških skupnostih so možje lovili in skrbeli za hrano, ženske pa so opravljale bolj hišna opravila, skrbele za oblačila in druge uporabne predmete. Tako je bilo dolga tisočletja.

»Od pradavnine je bila nit gradivo za ustvarjanje vsakdanjih in prazničnih potrebščin. Na statvah so tkali tkanine. Najlepše so bile čudovito barvite, za kralje in oltar so imele vdelane zlate niti. Iz niti so pletli nogavice, rokavice, kape, jope, s kaveljčkom, s klekeljni ali kar z rokami so vozli/izdelovali luknjičaste čipke za okras, s šivanko so šivali vzorce, s katerimi so tkanino požlahtnili.« (Dolžan Eržen, 2008, str. 7)

Zgodovina vezenja je tesno povezana z razvojem oblačil in tudi z umetnostjo vseh obdobij bližnjih in daljnih civilizacij. Znano je, da so vezli že stari Egipčani, Grki, Kitajci... Grki in Rimljani so vezenje v ravnih, geometrijskih vzorcih uporabljali za obrobjanje svojih tunik in tog. V Indiji je vezenje določal Manov zakonik, izdan pred več kot 2500 leti, ki je predpisoval uporabo vzorcev in vrsto vezenja na določenih območjih. Vezenje na Kitajskem je imelo velik simbolični pomen. Motiv feniksa, krilatega zmaja in rumena barva so bili dovoljeni le za cesarsko hišo. Nekateri 2000 let stari značilno oblikovani

vzorci so ostali bolj ali manj nespremenjeni do danes. V Peruju so ustvarjali vezenine, narejene iz živo obarvane lamine volne. Z različnimi vbodi so oblikovali tudi tridimenzionalne bordure.

V srednjem veku so bile vezenine sprva namenjene samo cerkveni rabi, nato pa so krasile tudi sobane na dvorcih in v palačah. Od zgodnjega 16. stoletja dalje so bile v zahodnih in južnih evropskih deželah vezenine zelo moderne. Vezenje je bilo razvito v Angliji, Nemčiji in Italiji. V srednjeveški Nemčiji so za vezenine začeli uporabljati skromnejše materiale. Svilo in zlato so nadomestili z lanenim platnom in s sukanci, namesto draguljev in biserov so uporabljali steklene kroglice. Razvili so različne načine vezenja. V obdobju renesanse so vezenine postale realistične slike, igla se je začela uporabljati kot čopič in niti kot barve. V 18. stoletju so z vezenjem na veliko okraševali oblačila. Tudi v 19. stoletju je bilo prisotno ročno vezenje na oblačilih, na izdelkih za gospodinjstvo in na posteljnini. V drugi polovici 20. stoletja je z razvojem sodobne tehnologije in moderne programske opreme strojno vezenje začelo izpodrivati ročno vezenje.

Vezenina nosi prepoznaven stil pokrajine, v kateri je nastala. Lahko jo prepoznamo po motivih: drevesa in cvetje so značilni za tradicionalne evropske izdelke, lame za Peru, zmaji za Kitajsko, cvetovi lotosa za Indijo. V veliko deželah vezenje ni bilo samo okras, ampak simbolni jezik. Lahko je označevalo položaj in razmere ali pa pripovedovalo o slavi tistih, ki so ga nosili. Tradicionalne tehnike vezenja in vzorci so v posameznih deželah prehajali iz generacije v generacijo.

3.2.2 Vezenje na Slovenskem nekoč in danes

Tako kot drugod po svetu, so bile tudi na Slovenskem vezenine dolga stoletja dragocen, prestižen okras, namenjen le najvišjim slojem, predvsem cerkvi in vladarjem. Od 16. stoletja dalje je bilo vezenje ne le obrtna, ampak tudi pristočasna dejavnost. Bilo je ena od ročnih spretnosti, ki so jih poučevali v vseh ženskih, večinoma samostanskih šolah, kamor so sprva hodile le plemiške hčere, kasneje pa tudi meščanske. Na Gorenjskem je bila najstarejša šola v samostanu dominikank v Velesovem, ustanovljena leta 1505.

V 17. in 18. stoletju so si z vezeninami začeli krasiti stanovanja in obleko plemiči in meščani, nato pa tudi premožnejša kmečka gospodinjstva. V začetku 19. stoletja so ponekod že imeli vezene rjuhe, prevleke za vzglavnike in brisače, ki so predstavljali dragocene prestižne kose opreme.

Razširjenost vezenja med kmečkimi ljudmi je povezana z možnostjo šolanja. V času vladavine Marije Terezije, ki je prva v naših krajih vpeljala šolanje za vse sloje, je vezenje skupaj s kvačkanjem, pletenjem in šivanjem postalo del programa obvezne osnovne šole. Tako si je na podeželju marsikatero dekle samo izvezlo čudovito balo. Ko se je nevesta omožila, je s seboj pripeljala prte, prtičke, posteljnino in pregrinjala ter z vsem tem okrasila svoj novi dom.

Vezenje je bilo pomembna ročnodelska dejavnost, s katero so si v dolgih zimskih večerih mestne gospe ter tudi kmečke žene in dekleta krajšale čas. V mestu so dekleta in žene vezle izdelke z belo prejico. Kmečke gospodinje pa so bolj posnemale naravo, zato so bile njihove vezenine pisane. Z različno vezenimi vbodi so okrasile prte, brisače, rjuhe, prevleke za blazine in oblačila. Vezenine so bile spremljevalke številnih šeg in navad od krsta do poroke in vse do zadnje človekove poti iz domače hiše na pokopališče. Vezeni izdelki so bili dokaz ročnih spretnosti, oblikovanja in ustvarjalnosti deklet in žena. Znanje vezenja se je prenašalo iz roda v rod.

V drugi polovici 20. stoletja se je z večanjem kupne moči in s široko ponudbo industrijskih tekstilnih izdelkov pomen ročnega dela zmanjšal. Dostopne so postale cenene industrijske vezenine. Način življenja se je spremenil, spremenil se je tudi sistem vrednot in z njim način preživljanja prostega časa. V večini gospodinjstev ni bilo prostora za ročna dela, kot je vezenje. Po upadu popularnosti vezenja pa je v zadnjih desetih, dvajsetih letih opaziti ponovni vzpon in obujanje kulture vezenja. V društvih kmečkih žena se družijo in ustvarjajo različne vezene izdelke gospodinje s podeželja. V mestih se srečujejo in ukvarjajo z vezenjem upokojenke v okviru krožkov ročnih del Univerze za III. življenjsko obdobje.

Ohranjanje in prikazovanje vezenja kot pomembne kulturne dediščine je cilj tridnevnega Mednarodnega festivala vezenja, ki ga v Velenju organizirajo od leta 2009. Program festivala vključuje razstavo vezenin, kreativne delavnice vezenja in strokovna predavanja strokovnjakov etnoloških vedenj.

3.2.3 Vezenje in šola

Vezenje je bilo pri nas približno sto let del učnega programa v osnovni šoli; od uvedbe obveznega osnovnošolskega pouka leta 1869 do šestdesetih let 20. stoletja. »Vezenje kot poklicno dejavnost so poučevali v Obrtni šoli v Ljubljani, ki je začela delovati leta 1888. Učiteljice za to šolo so poslali na izobraževanje v šolo za umetno vezenje na Dunaju.

Vezilski oddelek kot del Ženske obrtne šole v Ljubljani je obstajal do leta 1946. Tistega leta so ustanovili Šolo za umetno obrt, kjer so poučevali tudi »umetno« vezenje kot mešanico tradicijskega oblikovanja in umetniškega ustvarjanja. Leta 1961 je novoustanovljena Šola za oblikovanje ukinila številne stare programe, tudi veziljskega. Od tedaj se vezenja kot rokodelstva ni več moč naučiti v okviru rednega šolanja.« (Dolžan Eržen, 2008, str. 12)

Med drugo svetovno vojno in po njej je razvoj ročnega vezenja zastal, povsem ukinjeno pa je bilo ročno delo v osnovnih šolah v šestdesetih letih prejšnjega stoletja. Od šolskega leta 2007/08 je vezenje prisotno kot izbirni predmet v 7., 8. in 9. razredu osnovne šole. Vsebina tega izbirnega predmeta je razdeljena v tri samostojne enoletne programe:

- osnovni vbodi in tehnika vezenja;
- slikarski, marjetični in gobelinski vbod;
- angleško vezenje in vezenje rišelje.

Te programe osnovna šola lahko ponudi učencem zadnjega triletja kot izbirni predmet v 7., 8. in 9. razredu. Učenci se lahko ukvarjajo z vezenjem tudi v interesnih dejavnostih, v krožkih ročnih del. V waldorfski osnovni šoli se z vezenjem ukvarjajo vsi učenci 5. razreda pri predmetu ročna dela.

3.2.4 Vezenje po slovenskih pokrajinah

Na ozemlju Slovenije se stika alpski, sredozemski in panonski svet, vsak s svojimi značilnimi in razpoznavnimi elementi, ki se med seboj razlikujejo. Ta raznolikost se odraža na področju kulture, v vsakdanjem življenju in tudi na področju vezenja.

Z Gorenjskega izvirajo vezenine s križci. Najstarejše vezenine so izdelane s črno nitjo na laneno platno, kasneje pa so vezli z rdečo in modro nitjo. Motivi so stilizirane oblike iz rastlinskega sveta: cvetovi, listi, popki, plodovi. Najpogostejši motiv pa je gorenjski nagelj. Mnogo je tudi geometrijskih in drugih oblik. Med njimi prevladuje srce, pa tudi zvezde, kvadrati, vaze in košarice. Vsi naštetni motivi so stilizirani, kar je pogoj za vezilno tehniko, vendar je vsak lik prepoznaven že na pogled. Vezenine so uporabljali za prte, prtice, blazine, prevleke in brisače. Zelo znani in cenjeni so vezeni cerkveni oltarni prti.

Slika 3: Motiv gorenjski nagelj (foto: Nika Videčnik)

Za osrednjo Slovenijo (Dolenjska, Štajerska, Koroška) so značilni vezeni narodni motivi cvetovi, žito, grozdje, ptice, izdelani s stebelnim, ploščatim in slikarskim vbodom.

V Prekmurju je na vezeninah opazen vpliv Madžarske, te vezenine so pisanih barv.

V Beli krajini je znano belokranjsko tkaničenje. Na mrežasto platno vezejo oziroma vlečejo različno dolge niti vodoravno, od desne proti levi in obratno. Po izbranem načrtu oblikujejo motiv.

Na Primorskem se v vezeninah izraža vpliv Italije. Veliko je uporabnih in okrasnih tekstilnih predmetov z angleškim vezenjem in vezenjem rišelje.

3.2.5 Vezeni izdelki nekoč in danes

V 19. stoletju in v prvi polovici 20. stoletja so dekleta in žene z vezeninami okraševale številne izdelke iz tkanin, ki so bili namenjeni osebni rabi in opremi stanovanjskih prostorov in cerkva.

Z vezeninami so okraševali kose praznjih ženskih oblačil: bluže, životke pri krilu, rokavce, pokrivala (avbe in peče), predpasnike, pasove, spodnje perilo, robčke. Okraševali so tudi moške telovnike in kožuhe. Vezenje nedeljskih otroških dekliških oblek je bilo značilno predvsem za meščanske družine.

Številna je stanovanjska in druga vezena oprema: vezene brisače, namizni prti in prtíči, stenski kuhinjski prti (pravokotni prti, s katerimi so varovali in hkrati okraševali stene), poličniki (približno 10 cm široki vezeni trakovi za police), prtíči za polje in trg (z njimi so gospodinje prekrile jedila v košari, ki so jih nesle delavcem na polje, travnik ali v vinograd), rjuhe, prevleke za blazine, posteljna pregrinjala, stenski sobni prtíči, prtíčki za nočne omarice, skrinje in predalnice, tekači, zavese.

Slika 4: Stenski kuhinjski prt (vir: Dolžan Eržen, 2008)

Veliko vezenin je bilo povezanih z verskim življenjem: prtiči za bogkov kot (kot nad mizo v kmečki hiši), velikonočni prtiči (z njimi so pogrinjali jerbase in košare z velikonočnimi jedili, ki so jih na veliko soboto nesli k žegnu), božični prti, krstna pregrinjala in mrliški prti. Za cerkvene potrebe so vezli oltarne prte in prtiče za kapelice.

Ohranjeni vsakdanji in praznji predmeti, okrašeni z vezenino, ne predstavljajo samo kulturne dediščine. Vsaka vezenina nosi svojo »življenjsko zgodbo«.

Tudi danes lahko z vezeninami polepšamo življenje sebi in drugim. Vezeni prtički, prti, okrasne blazine, zavese... naš dom polepšajo, v dom prinašajo toplino in domačnost. Poleg dekoracije prostorov lahko z vezenino okrasimo različne predmete: ovitek za knjigo, darilno vrečko, torbico, okvir za sliko, okrasimo dele oblačil. Izdelamo lahko vezene voščilnice ali vezene slike. Izbira motivov, materialov in barv je zelo široka, le paziti je potrebno na estetiko.

Vezen izdelek s slovenskim narodnim motivom je lahko lep in izviren turistični spominek.

Slika 5: Okrasni blazini (foto: Nika Videčnik)

3.3 PRIPRAVA IN NAPOTKI ZA VEZENJE

Material in pripomočke za vezenje moramo pazljivo izbrati. Ne smemo pozabiti, da bo ročni izdelek, ki ga nameravamo ustvariti, dragocen že zaradi truda in časa, ki ga bomo vanj vložili.

Za vezenje potrebujemo:

- blago za vezenje (npr. bombažno platno),
- motiv, vzorec za vezenje,
- prejšico različnih barv,
- srednje veliko šivanko z daljšim ušesom in ostro konico,
- krajše škarje,
- naprstnik (po potrebi).

Vežilna nit naj bo dolga približno 50 cm. Daljše niti se bodo zavozlale ali razcefrale. Kadar začnemo ali nismo vestni, niti ne zavozlamo. Vozli se namreč vidijo skozi vezenino in ustvarijo neenakomeren videz. Namesto vozla uporabimo stični vbod ali všijemo konec niti v šive na hrbtne strani vezenine. Vezemo čim bolj enakomerno, nit vedno previdno potegnemo skozi blago. Šivi ne smejo biti predolgi. Med vezenjem pazimo, da je tudi hrbtna stran čim lepša.

Biti moramo pazljivi, da vedno delamo pri dobri svetlobi in v udobnem položaju.

3.4 VRSTE VEZENJA

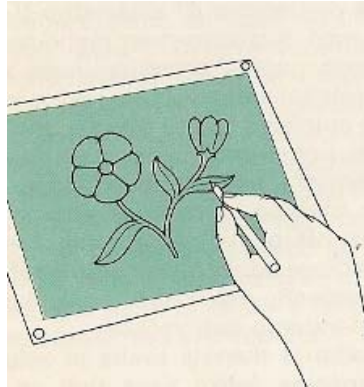
Vezenje delimo na dve osnovni obliki, in sicer: *vezenje po nitih* oz. *vezenje s štetjem niti* in *prosto vezenje*.

Vezenje po nitih oz. vezenje s štetjem niti se uporablja na tkaninah, kjer niti lahko štejemo, saj mora vsak vbod ležati natančno na križišču niti. Vezemo lahko po vzorčnih nariskih ali pa si vzorec izmislimo sami.

Slika 6: Tkanina za vezenje s štetjem niti (vir: Ročna dela, 2001)

Pri prostem vezenju si blago za vezenje poljubno izbiramo. Vzorec, ki je narisana na papirju, bomo najlažje prenesli na blago s pomočjo kopirnega (karbon) papirja. Lahko narišemo tudi vzorec po svoji zamisli, ki ga, če smo natančni, kar neposredno narišemo z barvnimi svinčniki na blago.

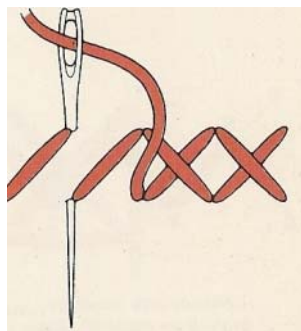
Slika 7: Prenašanje vzorca na blago (vir: Bonando in Nava, 1983)

3.5 NAJPOMEMBNEJŠI VBODI

3.5.1 Enostavni križni vbod

Z enostavnim križnim vbodom vezemo motive na prtičke, blazine, oblačila, okrasne pasove, itd. Uporabljamo ga lahko tudi za obrobo.

Izvedba: Vodoravne križce izvezemo tako, da začnemo od leve proti desni in vbadamo šivanko navpično navzdol - tako dobimo vrsto vbodov, nagnjenih v desno. Nato se vrnemo in v isti vrsti vezemo od desne proti levi na enak način. Vbodi na sprednji strani se tako križajo, medtem ko na zadnji strani dobimo nek ponavljajoči se vzorec.

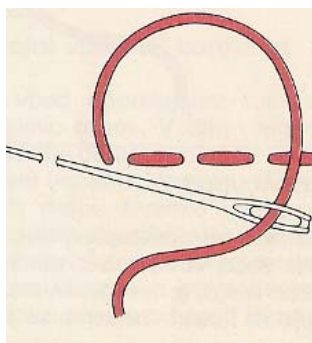

Slika 8: Enostavni križni vbod (vir: Bonando in Nava, 1983)

3.5.2 Prednji vbod

Prednji vbod je najenostavnejši vbod in deluje tudi okrasno. Začetniki ga lahko uporabljajo za obrobo prtička.

Izvedba: Vezemo ga od desne proti levi. Vbodemo z narobne strani blaga, izpustimo nekaj niti, nekoliko naprej ponovno vbodemo, zajamemo enako število niti in spet izvlečemo šivanko na licu blaga.

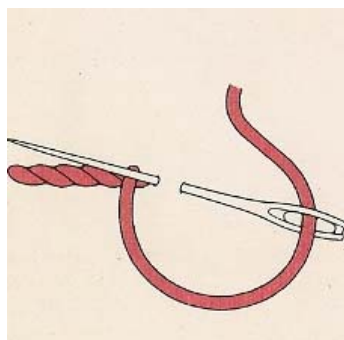
Slika 9: Prednji vbod (vir: Bonando in Nava, 1983)

3.5.3 Stebelni vbod

Stebelni vbod je najbolj znan in vsestransko uporaben vbod, ki ni vezan na določeno vezilno osnovo in prejo. Je dokaj lahek, kar pa nas ne sme zavesti, da ne bi vezli natančno. S stebelnimi vbodi izvezemo obrise likov ali posamične črte, lahko pa jih uporabljamo tudi kot polnilne vbode in izpolnimo z njimi razne like. Ločimo enostavni in široki stebelni vbod.

Z enostavnim stebelnim vbodom vezemo ravne črte, kotne, vijugaste in okrogle obrise narisane predmeta. To je vsestransko uporaben vbod in omogoča lažje učenje ostalih vbodov.

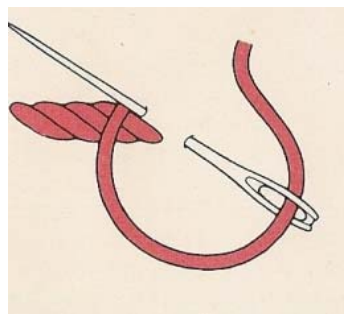
Izvedba: Za prvi vbod vbodemo iz narobne strani na pravo, vodimo nit v loku nad vodoravno črto ali pod njo in naredimo s šivanko majhen vbod od desne proti izhodiščni točki vezilne niti. Delo nadaljujemo tako, da vbodemo po črti za majhen vbod proti desni in izvlečemo šivanko na prednjo stran v vbodni točki predhodnega vboda. Med vezenjem ne spreminjamo lege niti: če jo vodimo v loku nad črto, bodo poševni vbodi obrnjeni v desno, če pa jo vodimo pod črto, bodo poševni vbodi obrnjeni v levo. Paziti moramo, da je izvlečena nitka vedno na isti strani izvezenega vboda.

Slika 10: Enostavni stebelni vbod (vir: Bonando in Nava, 1983)

Široki stebelni vbod je širši od enostavnega stebelnega vboda, zato z njim poudarimo obrise motiva, na primer steblo, zunanji rob cveta ipd.

Izvedba: Začetek vezenja je enak kot pri enostavnem stebelnem vbodu, potem pa vbadamo tako, da šivanko povlečemo za pol vboda nazaj ob že našiti vbod. Tako nastane debelejša črta - široki stebelni vbod.

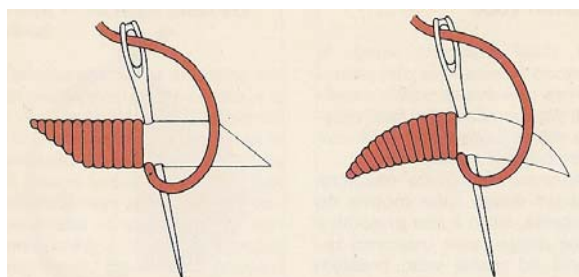

Slika 11: Široki stebelni vbod (vir: Bonando in Nava, 1983)

3.5.4 Ploščati vbod

S ploščatim vbodom zapolnjujemo manjše ploskovne motive (npr. sredino cveta, ožje liste ipd.). Gre za prekrivni vbod, vezenina bo uspela le, če bomo pri vezenju zelo natančni: vbodi morajo ležati tesno drug poleg drugega, nit pa mora biti enakomerno napeta.

Izvedba: Vbode vezemo prečno preko ploskovnega motiva. Kadar vezemo usločene oblike ali zavite liste, si pomagamo s kroženjem vbodov, kar pomeni, da na zunanjem, širšem loku oblike puščamo med vbodi nekoliko večje razmike kot v notranjem, ožjem loku. Vbadamo vedno iz širše zunanje obrisne črte loka v obrisno črto notranjega, ožjega loka. Izvezena oblika mora biti gladka, širši razmiki vbodov na zunanji črti pa morajo ostati nevidni.

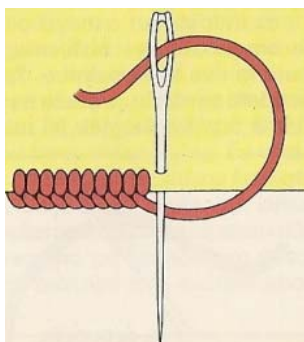

Slika 12: Ploščati vbod (vir: Bonando in Nava, 1983)

3.5.5 Enostavni zančni vbod

Enostavni zančni vbod največkrat izvezemo za obrobo prtička. Uporabljamo ga tudi pri angleškem vezenju in vezenju rišelje ter pri izdelavi gumbnic in zank.

Izvedba: Rob, ki ga bomo zarobili, zapognemo približno za pol centimetra. Vezemo od leve proti desni. Šivanko vbodemo z lica blaga tik pod zavihanim robom, jo izvlečemo na narobni strani, ponovno vbodemo z lica, prevlečemo nit pod šivankino konico z leve proti desni tako, da naredimo zanko. Nato nit zategnemo. Pazimo, da se blago ne zguba. Tako nadaljujemo do konca roba.

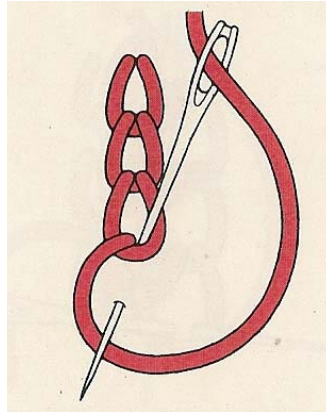
Slika 13: Enostavni zančni vbod (vir: Bonando in Nava, 1983)

3.5.6 Enostavni verižni vbod

Verižni vbod je primeren za vezenje črt, obrisov, krivulj.

Izvedba: Vezemo od zgoraj navzdol. Šivanko vbodemo z narobne strani in izvlečemo na lice blaga. Nit položimo na levo stran in jo pridržimo s palcem leve roke. Vbodemo v prejšnjo vbodno luknjico in vodimo šivanko na narobni strani blaga za dolžino vboda. Šivanko izvlečemo na lice, palec odmaknemo in nit primerno zategnemo. Nit ponovno pridržimo s palcem leve roke, vbodemo s šivanko navpično v sredino zanke, ki je nastala

pri prejšnjem vbodu, izvlečemo šivanko na lice in zategnemo nit. Tako nadaljujemo do konca. Pozorni moramo biti na to, da so vbodi vedno enako dolgi. Verižnega vboda ne smemo preveč zategovati, ker bi s tem pokvarili učinek verižice na licu vezenine.

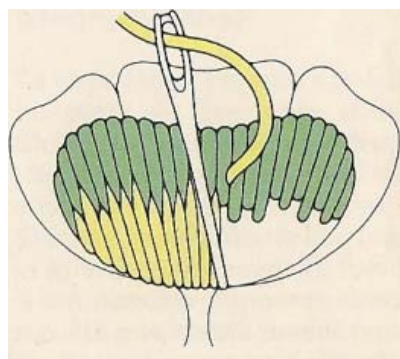

Slika 14: Verižni vbod (vir: Bonando in Nava, 1983)

3.5.7 Enostavni slikarski vbod

Slikarski vbod je eden najlepših vezilnih vbodov. Uporabljamo ga za polnjenje (»barvanje«) večjih ploskev motiva ali za celoten motiv, na primer venčni listi cveta, večji zeleni listi ipd. Z njim dosegamo zelo lepe barvne odtenke.

Izvedba: Ploskev razdelimo na dve polji ali tudi na več polj, nato pa z gostimi vbodi zapolnimo prvo polje. Izmenično naj se ponavljajo dolgi in kratki vbodi. Naslednja polja izvezemo tako, da se niti povezujejo z nitmi prejšnjega polja. Pri polnjenju posameznih polj izbiramo ustrezne (različne) barve ali barvne odtenke iste barve.

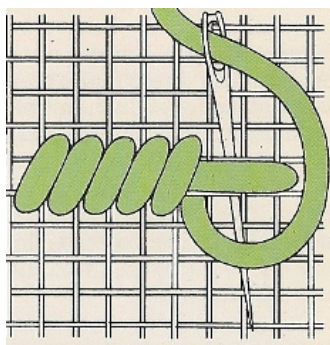

Slika 15: Enostavni slikarski vbod (vir: Bonando in Nava, 1983)

3.5.8 Gobelinski vbod

Ta vbod pogosto imenujemo tudi polovični križci. Gobelinski vbod navadno uporabljamo za prekrivanje velikih površin.

Izvedba: Na narobni strani ali na licu blaga od leve proti desni napnemo nit in jo pokrijemo s poševnimi gobelinskimi vbodi. Poševni gobelinski vbod vezemo tako, da s šivanko vbadamo za vsako nitko stramina ali mrežastega platna od zgoraj navzdol in izvlečemo nit na licu blaga. Na narobni strani nastajajo navpični vzporedni vbodi, na licu blaga pa poševni vbodi.

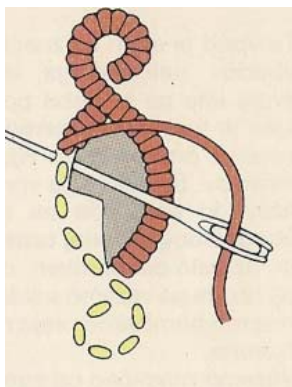

Slika 16: Gobelinski vbod (vir: Bonando in Nava, 1983)

3.5.9 Angleško vezenje

Angleško vezenje je posebna tehnika vezenja, pri kateri ustvarimo s pomočjo dveh ali treh osnovnih vbodov posebne okrasne motive. Navadno ga uporabljamo za vezenje belih vezenin. Nastalo je v Angliji v času, ko so tja prišle prve bombažne tkanine.

Izvedba: Obrise narisane vzorca izvezemo s prednjimi vbodi, nato pa jih ovijemo z ovojnimi vbodi. Tudi luknjičaste motive izvezemo najprej s prednjimi vbodi, nato pa s tankimi in ostrimi škarjicami križasto zarezemo v blago, robove blaga upognemo navznoter in jih obšijemo z ovojnimi vbodi.

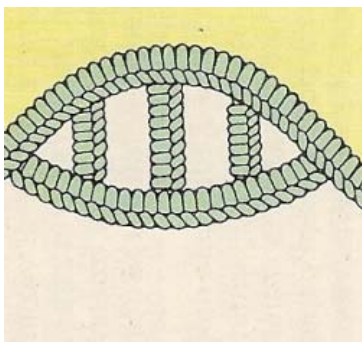

Slika 17: Angleško vezenje (vir: Bonando in Nava, 1983)

3.5.10 Vezenje rišelje

Vezenje rišelje deluje bogato in po zunanjem videzu spominja na čipko, saj je zelo luknjičasto. Je nadgradnja angleškega vezenja.

Izvedba: Na platno narišemo preprost motiv – npr. elipso. Obšijemo jo s prednjimi vbodi, da ojačamo robove platna, ki jih bomo oblikovali z ovojnimi ali z enostavnimi zančnimi vbodi. Nato izvezemo mostičke. Sredino elipsaste oblike na platnu zarezemo s škarjicami vodoravno in pravokotno na sredinsko črto, tako da notranje zarezane delčke platna lahko upognemo na notranjo stran in rob elipse izvezemo.

Slika 18: Vezenje rišelje (vir: Bonando in Nava, 1983)

4 RAZISKOVALNO DELO

4.1 INTERVJU Z GO. MATILDO MLAKAR

Ga. Matilda Mlakar je avtorica učbenika *Vezenje v osnovni šoli*, tj. učbenika za izbirni predmet v 7., 8. in 9. razredu devetletne osnovne šole.

Slika 19: ga. Matilda Mlakar (foto: Marinka Špan)

Obiskali sva jo na njenem domu v Slovenski Bistrici. Takoj sva opazili čudovite vezenine, ki krasijo njen dom. Pristrčno naju je sprejela in z veseljem odgovorila na zastavljena vprašanja.

Kdaj ste se naučili vezenja?

Vezenja sem se naučila še preden sem vstopila v osnovno šolo. Naučila me je moja mama Jerica. Živeli smo na kmetiji in ob zimskih večerih sem občudovala mamo, ki je pletla, vezla, kvačkala. Tudi sama sem se želela naučiti teh ročnih spretnosti. Moj prvi prtiček je bil izvezen v stebelnem vbođu.

Ali ste se v šoli učili ročnih del?

Da, imeli smo predmet ročna dela. Pri pouku ročnih del smo se učili vsega po malem. Deklice in dečki. Vsi smo se učili vesti, plesti in šivati. V šoli smo dobili blago, na njem so

bili narisani motivi, zraven pa je pisalo, s katero vrsto vboda ga moraš izvesti. Izdelava takšne vajenice je bila domača naloga pri pouku ročnih del. Vezli smo prtičke, pletli tople nogavice iz domače volne, iz koruznega ličja izdelovali copate...

Kakšna je bila vaša poklicna pot?

Po poklicu sem predmetna učiteljica fizike in tehnične vzgoje. Dolga leta sem poučevala tehnični pouk v Osnovni šoli Pohorskega odreda v Slovenski Bistrici. Moji učenci so pridno oblikovali predmete iz lesa, pločevine, plastike... Deklice pa so želele tudi šivati, pletiti in kvačkati, toda učni načrt ni predpisoval »ženskih« ročnih del. Vendar smo izven programa z učenci mojega razreda za praznik vedno izdelali prtiček in ga poklonili mami ali babici. Ljubezen do vezenja sem prenašala tudi na učence.

Kako svoje znanje vezenja prenašate na mlade?

Ko sem se leta 1992 upokojila, me je skupina učenk spomnila, da sem jim obljubila, da jih bom naučila vesti. In tako se je začelo: enkrat tedensko so se dekleta zbrala na mojem domu. Učila sem jih vezenja, moj mož Baltazar pa je risal motive na platno. Nastala je »mala šola vezenja«. Kasneje se je dejavnost razširila v krožke vezenja na osnovnih šolah v Slovenski Bistrici, v Mariboru, na Ptujju in v Cirkovcih.

Kaj vas je spodbudilo, da se napisali učbenik?

V času mojega poučevanja v učnem programu ni bilo vsebin, povezanih z vezenjem. Učenke so me vedno spraševale: »Zakaj ne vezemo, kot so vezle naše babice?« V prejšnji državi učni načrt ni predpisoval ročnih del. Šele v novi državi, Republiki Sloveniji, so se pričele uresničevati želje mnogih mamic in učenk. Vse to me je spodbudilo, da se lotim učbenika o vezenju v osnovni šoli. Moji učenci so mi bili vodilna sila. Učbenik je nastajal tri leta, izšel pa je leta 2008 pri založbi Lepa beseda. Dolgo sem se borila, da bi vezenje prišlo v osnovne šole. Mladim je treba ponuditi praktična znanja, ki jih je mogoče zelo lepo povezati z obujanjem naše tradicije.

Učbenik Vezenje v osnovni šoli je prvi slovenski učbenik na področju vezenja.

Tako je. Vesela sem, da sem zbrala energijo in ga napisala. Učbenik je namenjen učencem, učiteljem in vsem ostalim ljubiteljem vezenja. Ko je bil leta 2008 učbenik potrjen, sem pričela tudi izobraževati učiteljice – mentorice vezenja. V zadnjih treh letih se je izobraževanja udeležilo 50 učiteljic. Rada bi navdušila za vezenje čim več učiteljev,

učencev in staršev. Želim, da bi vsi skupaj prišli do spoznanja, da tudi z vezenjem ohranjamo del slovenske kulturne dediščine.

Kaj imate v najlepšem spominu pri svoji dejavnosti?

Vezenje je družilo mojo družino, bilo je naše skupno delo. Vedno mi je bil v veliko pomoč mož Baltazar. Zbiral je vzorce in jih risal na platno. Hvaležna sem hčerki Amandi, ki je oblikovala učbenik Vezenje v osnovni šoli in hčerki Aniti za podporo. Ponosna sem na vnuka Vida in Domna, ki sta se naučila vezenja na počitnicah v Slovenski Bistrici.

Letos jeseni bo minilo 20 let, odkar sem pričela poučevati v krožkih vezenja na šolah. Ponosna sem na vsakega, ki se je z mojo pomočjo naučil vesti, in na vse, ki cenijo vezenje. Srečna sem, ker sva z možem spoznala nove prijatelje – dobre učitelje, vzgojene in vedoželjne učence, ki so izvezli prelepe izdelke.

Slika 20: Intervju z go. Matildo Mlakar (foto: Marinka Špan)

Razgovor z go. Matildo Mlakar je bil zelo prijeten. S takšnim navdušenjem in energijo, kot je svoje učence učila vesti, je tudi nama pripovedovala o svojem delu. Čeprav smo se prvič videli, sva se ob njej počutili tako domače, kakor da se poznamo že dolgo časa. Kljub zrelem letom sta ga. Matilda Mlakar in njen mož polna življenja. Občudujeva njuno hudomušnost, veselje, toplino in ljubeznivost, ki jo delita med ljudi.

4.2 OBISK KROŽKA ROČNIH DEL UNIVERZE ZA III. ŽIVLJENJSKO OBDOBJE

Univerza za III. življenjsko obdobje ima sedež v Osrednji knjižnici Celje. Upokojenci, ki želijo svoj čas preživeti aktivno v prijetnem druženju, imajo na voljo veliko raznovrstnih programov. Eden od njih je krožek ročnih del. Predstavila nama ga je ga. Pavla Kramar, ki je trenutno organizacijska voditeljica krožka.

Ga. Pavla Kramar nama je povedala:

»Krožek ročnih del je bil ustanovljen pred dvanajstimi leti. Zbrale smo se z željo, naučiti se različnih tehnik ročnega dela. Ga. Boža Svetek je bila takrat naša mentorica vezenja. Ogromno nas je naučila in nas navdušila za to vrsto ročnega dela. Poleg vezenja se ukvarjamo tudi s kvačkanjem in pletenjem; vsaka članica lahko ustvarja po svoji želji. Trenutno je v krožku 35 članic, nimamo pa nobenega moškega. Srečujemo se enkrat tedensko. Glavni cilj našega krožka je druženje ob skupnem delu, izmenjava idej in učenje novih tehnik. Veliko se naučimo druga od druge. Ob klepetu delamo, si izmenjavamo izkušnje in se učimo. Ustvarjamo za svojo dušo. Pomembno vlogo imajo tudi razstave ročnih del, ki jih pripravimo vsako drugo leto. Maja lansko leto smo v Osrednji knjižnici Celje razstavljale vezenine.

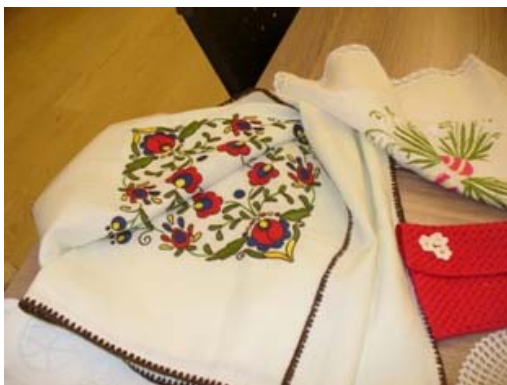
Krožek je za vse nas zelo koristen, ker tako poglobljamo svoje sposobnosti. Vsaki izmed nas pomenijo ustvarjeni izdelki veliko, saj je v njih vložena veliko truda. Ponosni smo na vse, kar naredimo, in lepo nam je, ko smo skupaj.«

Slika 21: Članice krožka ročnih del pri svojem ustvarjanju (foto: Jasmina Ajdini)

Članice krožka ročnih del sva opazovali med njihovim delom. Čutili sva njihovo dobro voljo, zadovoljstvo in veselje ob druženju in ustvarjanju. Z naklonjenostjo so nama

pokazale, kaj ustvarjajo. Njihovi izdelki so prave mojstrovine. Izdelani zelo natančno, skladnih barv, estetskega videza.

Slika 22: Mojstrovine članic krožka ročnih del (foto: Jasmina Ajdini)

4.3 ANKETA O VEZENJU

Da bi raziskali, koliko in kako se učenci in odrasli ukvarjajo z vezenjem, kakšno je njihovo zanimanje za to vrsto ročnega dela, sva se odločili, da sestaviva anketni vprašalnik. V anketi so bila ločena vprašanja za tiste, ki se ukvarjajo ali so že poskusili vesti, in tiste, ki vezenja ne poznajo. Anketa je obsegala devet vprašanj predvsem zaprtega tipa. Nekaj vprašanj pa je bilo tudi odprtega tipa – tu so morali anketiranci sami zapisati odgovor ali več odgovorov.

Anketni vprašalnik sva razdelili 191 učencem 6. in 9. razredov treh osnovnih šol, in sicer učencem III. osnovne šole, ki stoji v centru mesta, in učencem Osnovne šole Vojnik ter osnovne šole Frana Kranjca iz okolice našega mesta. Anketne vprašalnike sva razdelili tudi med 54 odraslih oseb.

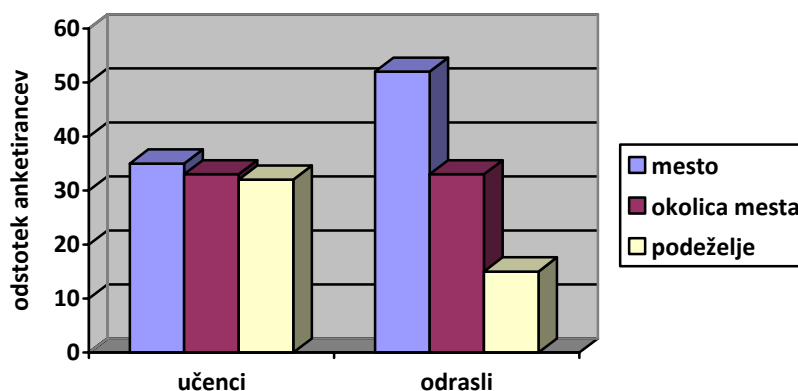
Tabela 1: Anketirani učenci glede na kraj bivanja in spol

	Center mesta		Okolica mesta		Podeželje		Skupaj	
	število	%	število	%	število	%	število	%
Ž	25	13 %	34	18 %	37	19 %	96	50 %
M	40	21 %	30	16 %	25	13 %	95	50 %
skupaj	65	35 %	64	33 %	62	32 %	191	100 %

Tabela 2: Odrasli anketiranci glede na kraj bivanja in spol

	Center mesta		Okolica mesta		Podeželje		Skupaj	
	število	%	število	%	število	%	število	%
Ž	21	39 %	13	24 %	4	7 %	38	70 %
M	7	13 %	5	10 %	4	7 %	16	30 %
skupaj	28	52 %	18	33 %	8	15 %	54	100 %

Grafikon 1: Anketiranci glede na kraj bivanja

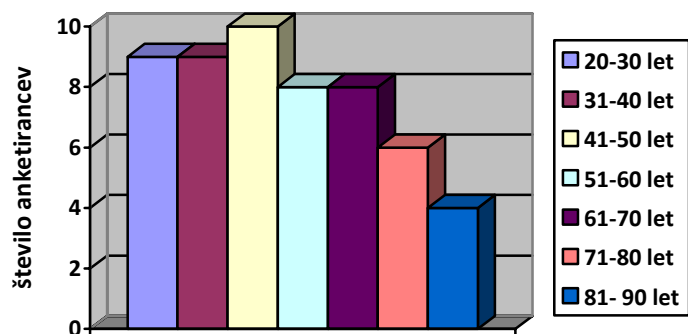
Anketirani učenci so bili stari med 11 in 15 let. Izbrali sva jih zato, ker so se nama zdeli primerne starosti, da bi se z vezenjem že lahko kdaj srečali.

Starost odraslih anketirancev je bila naključna, od 20 do 90 let. Predstavljena je v spodnji tabeli in grafikonu.

Tabela 3: Starost odraslih anketirancev

Starost v letih	Število
20-30	9
31-40	9
41-50	10
51-60	8
61-70	8
71-80	6
81-90	4
skupaj	54

Grafikon 2: Starost odraslih anketirancev

4.4 ANALIZA ANKETNEGA VPRAŠALNIKA

4.4.1 Ali se ukvarjate z vezenjem?

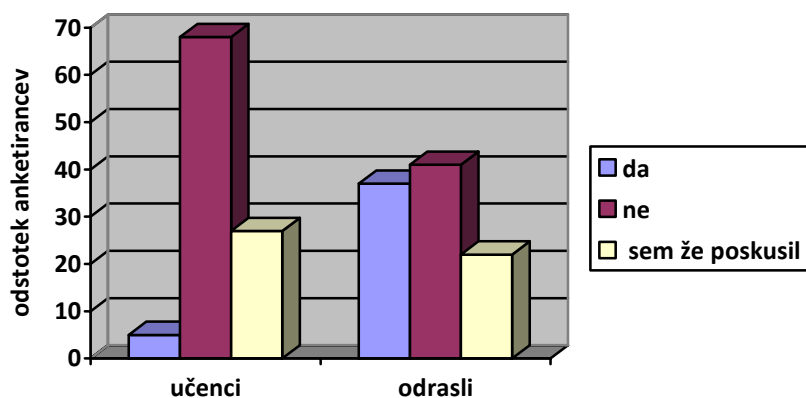
Tabela 4: Ali se ukvarjate z vezenjem? (Odgovori učencev glede na spol)

	Moški		Ženske		Skupaj	
	število	%	število	%	število	%
da	3	3 %	6	6 %	9	5 %
sem že poskusil	20	21 %	31	32 %	51	27 %
ne	72	76 %	59	62 %	131	68 %
skupaj	95	100 %	96	100 %	191	100 %

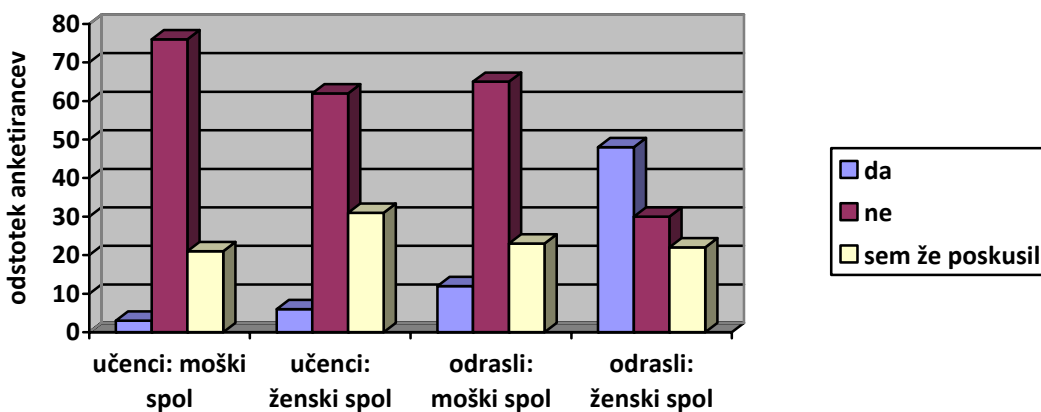
Tabela 5: Ali se ukvarjate z vezenjem? (Odgovori odraslih glede na spol)

	Moški		Ženske		Skupaj	
	število	%	število	%	število	%
da	2	12 %	18	48 %	20	37 %
sem že poskusil	4	23 %	8	22 %	12	22 %
ne	11	65 %	11	30 %	22	41 %
skupaj	17	100 %	37	100 %	54	100 %

Grafikon 3: Ali se ukvarjate z vezenjem?

Grafikon 4: Ali se ukvarjate z vezenjem? (Odgovori glede na spol)

Zelo malo učencev se ukvarja z vezenjem – pri fantih 3 %, med dekleti 6 % vseh anketiranih. Vesti je že poskusila približno četrtina učencev, največ pa je tistih, ki se z vezenjem ne ukvarjajo. Med odgovori učencev ni velikih razlik glede na njihov spol. Pri odgovorih odraslih anketirancev pa sva opazili večje razlike glede na njihov spol. Z vezenjem se ukvarja oz. je že poskusilo vesti približno dvakrat večje število žensk kot moških. Iz rezultatov ankete je razvidno, da se osebe ženskega spola več ukvarjajo z vezenjem kot osebe moškega spola.

Raziskali sva tudi kakšni so bili odgovori na 1. vprašanje glede na kraj bivanja anketirancev.

Tabela 6: Ali se ukvarjate z vezenjem? (Odgovori učencev glede na kraj bivanja)

	Center mesta		Okolica mesta		Podeželje	
	število	%	število	%	število	%
da	3	5 %	5	8 %	2	3 %
sem že poskusil	16	24 %	20	31 %	15	24 %
ne	46	71 %	39	61 %	45	73 %
	65	100 %	64	100 %	62	100 %

Grafikon 5: Ali se ukvarjate z vezenjem? (Odgovori učencev glede na kraj bivanja)

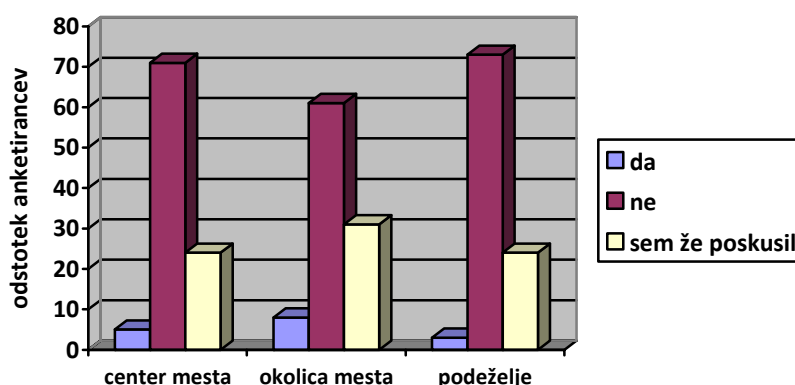
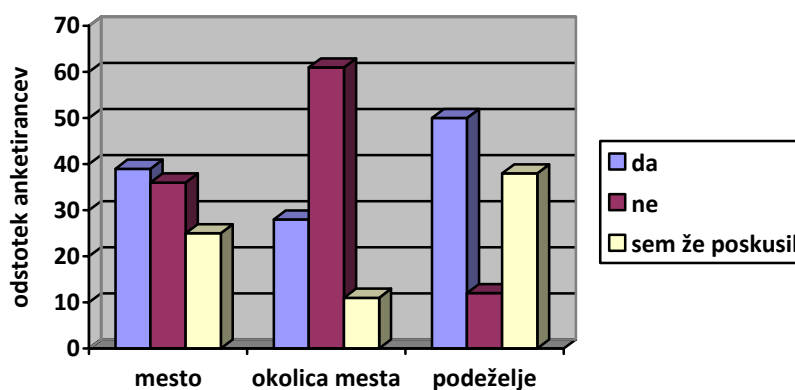

Tabela 7: Ali se ukvarjate z vezenjem? (Odgovori odraslih glede na kraj bivanja)

	Center mesta		Okolica mesta		Podeželje	
	število	%	število	%	število	%
da	11	39 %	5	28 %	4	50 %
sem že poskusil	7	25 %	2	11 %	3	38 %
ne	10	36 %	11	61 %	1	12 %
	28	100 %	18	100 %	8	100 %

Grafikon 6: Ali se ukvarjate z vezenjem? (Odgovori odraslih glede na kraj bivanja)

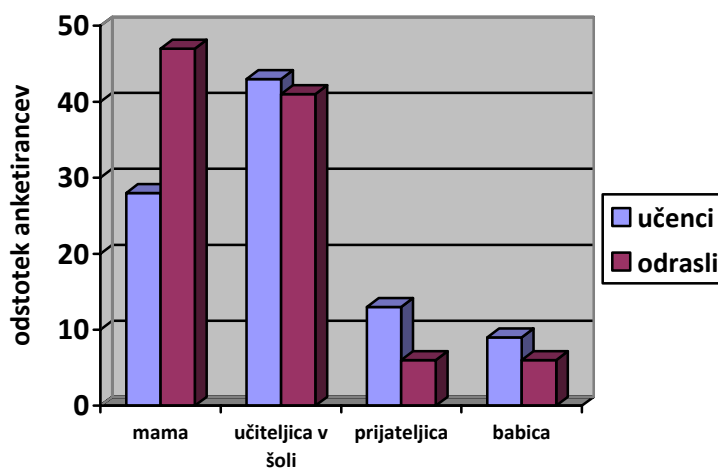
Največ učencev, ki se ukvarja z vezenjem ali je že poskušalo vesti, živi na obrobju mesta. Vendar med odgovori učencev glede na njihov kraj bivanja ni velikih razlik. Pri odgovorih odraslih anketirancev je drugače; razlike med številom posameznih odgovorov so večje. Na obrobju mesta živi največ tistih, ki se ne ukvarjajo z vezenjem, s podeželja pa so tisti, ki se največ ukvarjajo ali so se že srečali z vezenjem.

4.4.2 Kdo vas je naučil vezenja?

Tabela 8: Kdo vas je naučil vezenja?

	Učenci		Odrasli	
	Število	%	Število	%
mama	17	28 %	15	47 %
učiteljica v šoli	26	43 %	13	41 %
prijateljica	8	13 %	2	6 %
babica	9	15 %	2	6 %
	60	100 %	32	100 %

Grafikon 7: Kdo vas je naučil vezenja?

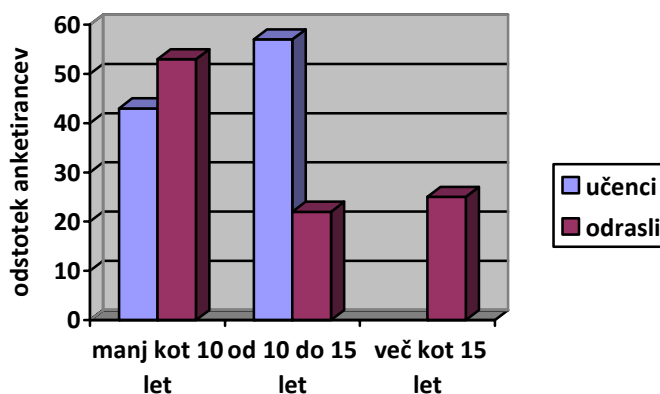
Največ anketiranih učencev je spoznalo vezenje preko njihovih učiteljic v šoli, medtem ko se je največ odraslih anketirancev naučilo vezenja od svoje mame. Starejši odrasli anketiranci so svoje otroštvo preživljali drugače kot mi danes, brez televizije in računalnika. Njihovi starši so vse svoje znanje prenašali na svoje otroke in tako so jih mame naučile tudi vezenja.

4.4.3 Koliko ste bili stari, ko ste začeli z vezenjem?

Tabela 9: Koliko ste bili stari ko ste začeli z vezenjem?

	Učenci		Odrasli	
	število	%	število	%
manj kot 10 let	26	43 %	17	53 %
od 10 do 15 let	34	57 %	7	22 %
več kot 15 let	0	0 %	8	25 %
	60	100 %	32	100 %

Grafikon 8: Koliko ste bili stari, ko ste začeli z vezenjem?

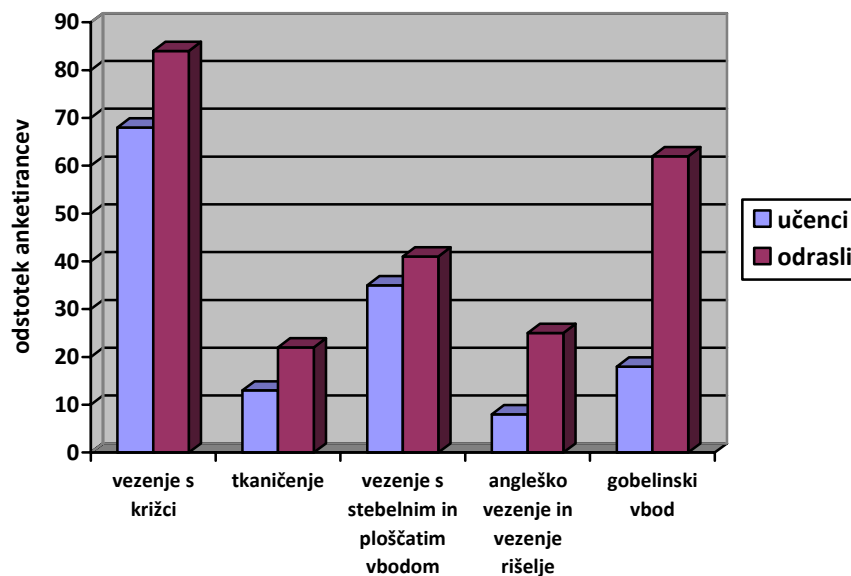
Največ odraslih anketirancev se je prvič srečalo z vezenjem zelo zgodaj – ko so bili mlajši od 10 let. Pri anketiranih učencih pa je najpogostejša starost začetka vezenja od 10 do 15 let.

4.4.4 S katero vrsto vezenja se najpogosteje ukvarjate oz. ste se že srečali?

Tabela 10: S katero vrsto vezenja ste se že srečali?

	Učenci		Odrasli	
	število	%	število	%
vezenje s križci	41	68 %	27	84 %
tkaničenje	8	13 %	7	22 %
vezenje s stebelnim in ploščatim vbodom	21	35 %	13	41 %
angleško vezenje in vezenje rišelje	5	8 %	8	25 %
gobelinski vbod	11	18 %	20	62 %

Grafikon 9: S katero vrsto vezenja ste se že srečali?

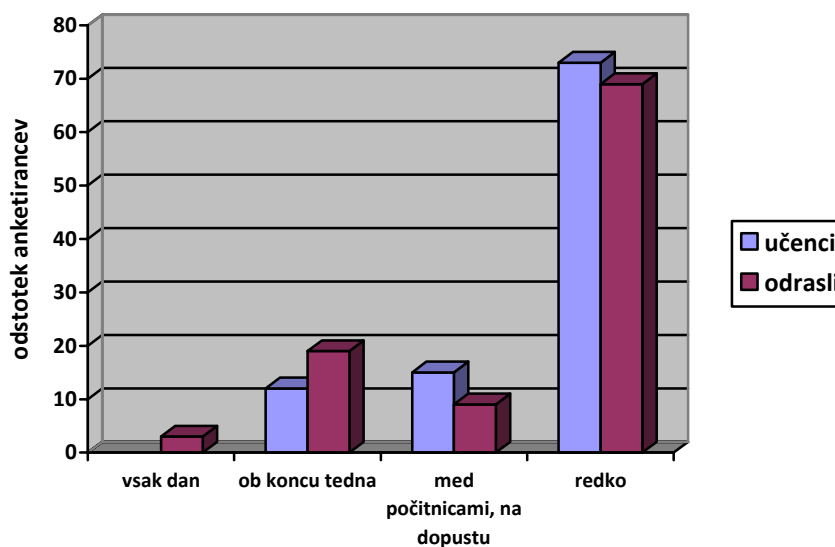
Pri tem vprašanju so anketiranci lahko izbrali več odgovorov. Vezenje s križci je tista vrsta vezenja, s katero se najpogosteje ukvarja oz. se je že srečalo največje število anketiranih učencev in odraslih. Pri odraslih anketiranih je druga najbolj razširjena vrsta vezenine gobelin, pri anketiranih učencih pa so to vezenine s stebelnim in ploščatim vbodom.

4.4.5 Kako pogosto se ukvarjate z vezenjem?

Tabela 11: Kako pogosto se ukvarjate z vezenjem?

	Učenci		Odrasli	
	število	%	število	%
vsak dan	0	0 %	1	3 %
ob koncu tedna	7	12 %	6	19 %
med počitnicami, na dopustu	9	15 %	3	9 %
redko	44	73 %	22	69 %
	60	100 %	32	100 %

Grafikon 10: Kako pogosto se ukvarjate z vezenjem?

Daleč najpogostejši odgovor pri vseh anketiranih je bil redko. Nobeden od anketiranih učencev in samo eden od anketiranih odraslih se z vezenjem ukvarja vsak dan. To je bil pričakovan in razumljiv odgovor. Veseli naju, da se vsaj nekateri od anketiranih ukvarjajo z vezenjem bolj pogosto kot le nekajkrat v življenju.

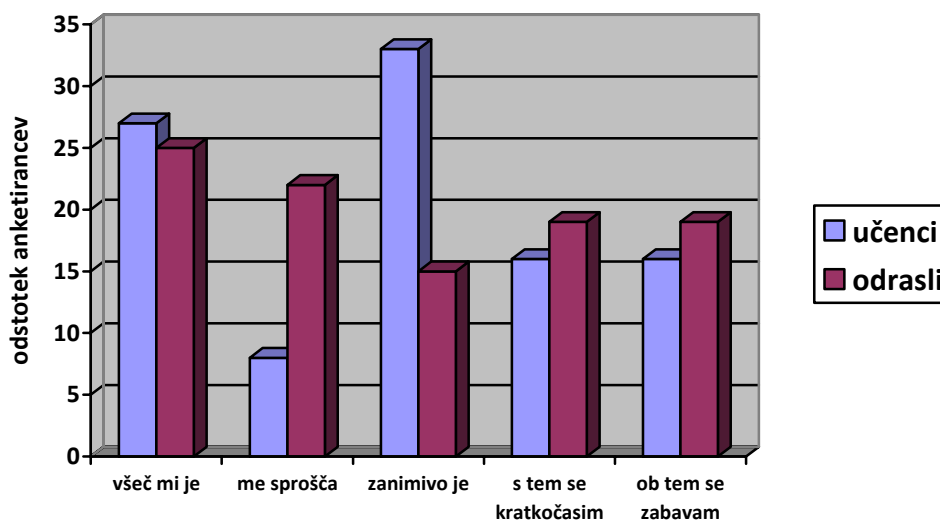
4.4.6 Zakaj se ukvarjate z vezenjem?

Na to vprašanje so lahko anketiranci prosto odgovarjali. V tabeli 12 so zbrani njihovi odgovori.

Tabela 12: Zakaj se ukvarjate z vezenjem?

	Učenci		Odrasli	
	število	%	število	%
všeč mi je	16	27 %	8	25 %
me sprošča	4	8 %	7	22 %
zanimivo je	20	33 %	5	15 %
s tem se kratkočasim	10	16 %	6	19 %
ob tem se zabavam	10	16 %	6	19 %
	60	100 %	32	100%

Grafikon 11: Zakaj se ukvarjate z vezenjem?

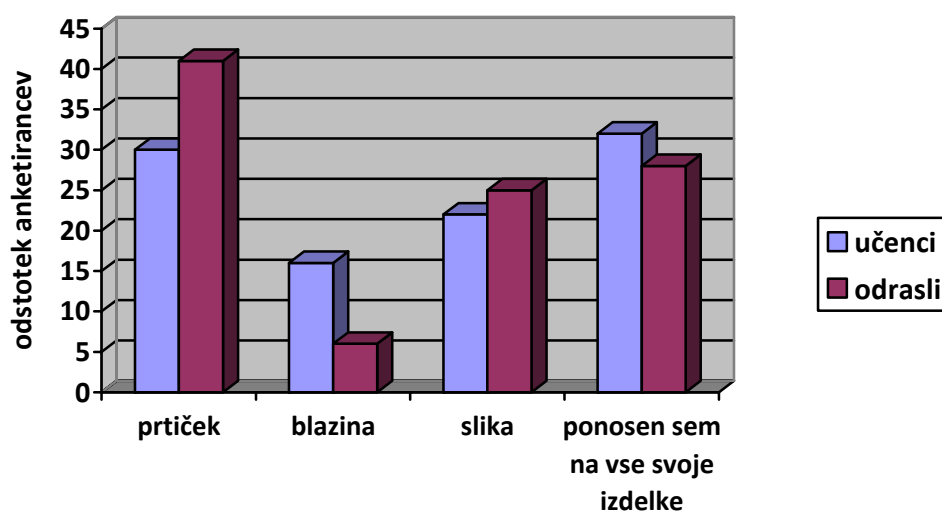
Na to vprašanje so odgovarjali anketiranci, ki se ukvarjajo z vezenjem ali so že poskusili vesti. Meniva, da bi bilo bolje, če naj ne bi odgovarjali tisti, ki so vezli samo enkrat ali dvakrat, saj nimajo dovolj izkušenj. Pri anketiranih učencih in pri odraslih anketirancih so se pojavljali enaki odgovori. Anketirancem je vezenje všeč, ta oblika ročnega dela jih veseli, jim je zanimiva. Z njo se ukvarjajo v prostem času in se ob ustvarjanju vezenin zabavajo.

4.4.7 Na katere svoje izdelke ste najbolj ponosni?

Tabela 13: Na katere svoje izdelke ste najbolj ponosni?

	Učenci		Odrasli	
	število	%	število	%
prtiček	18	30 %	13	41 %
blazina	10	16 %	2	6 %
slika	13	22 %	8	25 %
ponosen sem na vse svoje izdelke	19	32 %	9	28 %
	60	100 %	32	100 %

Grafikon 12: Na katere svoje izdelke ste najbolj ponosni?

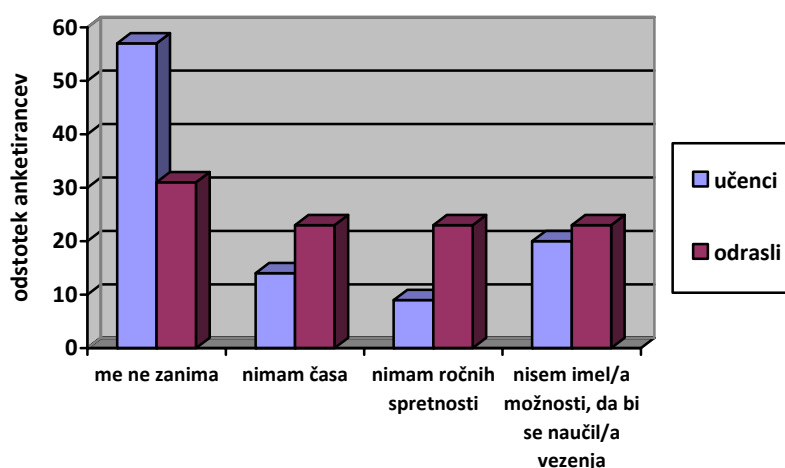
To vprašanje je bilo odprtega tipa. Ugotovili sva, da so odgovori anketiranih učencev in odraslih zelo podobni. Zanimalo naju je, kateri so tisti izdelki z vezeninami, ki jih anketiranci najpogosteje ustvarjajo, in ali imajo kakšnega, na katerega so še posebej ponosni. Vsak od nas je ponosen na svoje izdelke, v katere vложи veliko truda, časa, volje in potrpljenja. Tako je veliko anketirancev odgovorilo, da so ponosni prav na vse, kar so ustvarili. Prtiček pa je tisti izbrani izdelek, ki ga je ustvarilo in je nanj ponosnih največ anketiranih učencev in odraslih.

4.4.8 Zakaj se z vezenjem ne ukvarjate?

Tabela 14: Zakaj se z vezenjem ne ukvarjate?

	Učenci		Odrasli	
	število	%	število	%
me ne zanima	74	57 %	7	31 %
nimam časa	18	14 %	5	23 %
nimam ročnih spretnosti	12	9 %	5	23 %
nisem imel/a možnosti, da bi se naučil/a vezenja	27	20 %	5	23 %
	131	100 %	22	100 %

Grafikon13: Zakaj se z vezenjem ne ukvarjate?

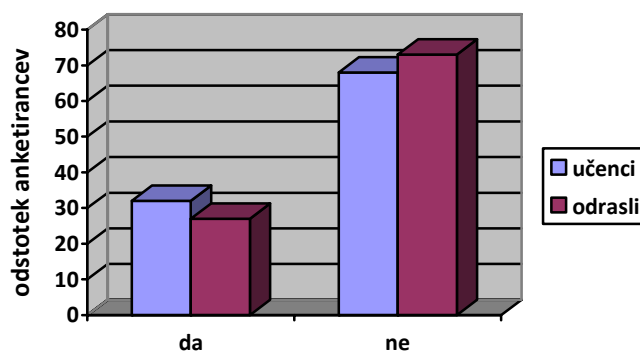
Na to vprašanje so odgovarjali tisti anketiranci, ki so na 1. vprašanje v anketi odgovorili, da se z vezenjem ne ukvarjajo, in tudi nikoli niso poskusili to delati. Pri odraslih anketirancih je enako število tistih, ki nimajo časa, ali nimajo ročnih spretnosti, ali niso imeli možnosti, da bi se vezenja naučili. Malo večje je število tistih, ki jih vezenje ne zanima. Drugače je pri anketiranih učencih. Zelo veliko, kar 57 % anketiranih učencev je odgovorilo, da jih vezenje ne zanima.

4.4.9 Ali bi se želeli naučiti vezenja?

Tabela 15: Ali bi se želeli naučiti vezenja?

	Učenci		Odrasli	
	Število	%	Število	%
da	42	32 %	6	27 %
ne	89	68 %	16	73 %
	131	100 %	22	100 %

Grafikon 14: Ali bi se želeli naučiti vezenja?

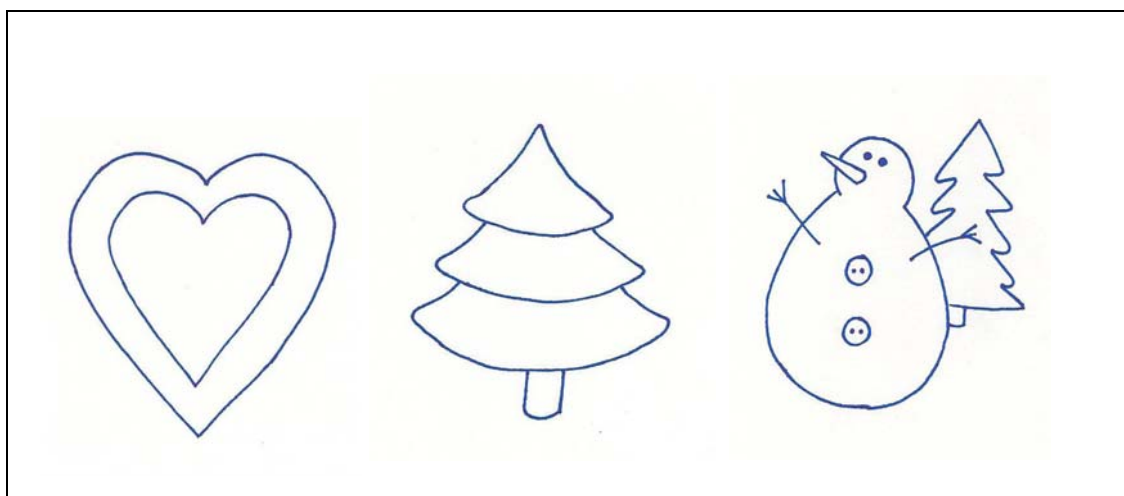
Iz rezultatov ankete je razvidno, da večina anketiranih učencev in odraslih nima želje, da bi se naučili vezenja. Pri številu odgovorov ni velikih razlik med anketiranimi učenci in odraslimi. Vsak ima svoje razloge, zakaj bi se vezenja naučil ali zakaj se ga ne bi. Ljudje smo različni. Včasih pa je dobro in zanimivo poskusiti nekaj novega.

4.5 DELAVNICA VEZENJA

Vezenje je dejavnost, s katero so se otroci v času naših babic in prababic srečavali doma in v šoli. Danes je drugače. Mnogi šivanke in niti nimajo nikoli v rokah, kako nastane vezenina, jim je seveda povsem neznan. Ali bi se učenci ukvarjali z vezenjem, če bi jim kdo vezenje predstavil in jih naučil vesti? Najin izziv je bil, ali lahko učence navdušiva za vezenje. Zato sva se odločili, da organizirava in izvedeva delavnico vezenja. Z go. Katarino Kurnik, mentorico likovnega krožka za učence od 1. do 5. razreda, sva se dogovorili, da se bodo učenci tega krožki udeležili najine delavnice vezenja. V prednovoletnem času, v mesecu decembru, so učenci tri učne ure vezli.

4.5.1 Organizacija delavnice

Odločili sva se, da bodo učenci izdelali vezene novoletne okraske. Najprej sva narisali tri preproste motive: snežaka, srček in smrečico. Za vezenje sva izbrali stebelni vbod in pripravili vse potrebne pripomočke: belo platno, prejico, šivanke, valovito lepenko, lepilo, perlice in vrvico za obešanje. Motive sva narisali na platno in razrezali valovito lepenko na kvadrate z okroglim okencem.

Slika 23: Motivi za novoletne okraske (avtorica: Jasmina Ajdini)

4.5.2 Izvedba delavnice

Učencem sva najprej predstavili cilj delavnice: pokazali sva jim tri novoletne vezene okraske, ki sva jih sami predhodno izdelali. Ko so videli, kaj »morajo« narediti, so bili hkrati navdušeni in prestrašeni, da tega ne bodo zmogli. Vsak si je izbral motiv in začeli so vesti.

Slika 24: Pomoč pri začetkih vezenja (foto: Nika Videčnik)

Slika 25: Marljive učenke pri vezenju (foto: Nika Videčnik)

Prvo učno uro niso izvezli veliko, nekateri le nekaj vbodov. Velike težave so imeli z vdevanjem niti v šivanko, včasih so se tudi malo pičili. Vendar niso izgubili volje. Drugo in tretjo učno uro so marljivo vezli in vsi uspešno ustvarili svoj novoletni vezeni okrasek.

Slika 26: Vezni novoletni okraski udeležencev delavnice (foto: Nika Videčnik)

Zelo sva bili presenečeni nad vztrajnostjo in potrpljenjem, ki so ga pokazali učenci pri svojem delu. Videli sva njihovo veselje in ponos, da so uspeli izdelati novoletni okrasek.

Slika 27: Skupina ponosnih ustvarjalcev (foto: Nika Videčnik)

4.5.3 Anketa za udeležence delavnice vezenja

Ob koncu delavnice sva želeli ugotoviti, kako je bilo to njihovo prvo srečanje z vezenjem in kako so se počutili ob tem delu. Zato so vsi udeleženci delavnice izpolnili kratek anketni vprašalnik. Odgovarjali so na štiri vprašanja.

Delavnice vezenja se je udeležilo 15 učencev, med njimi trije fantje.

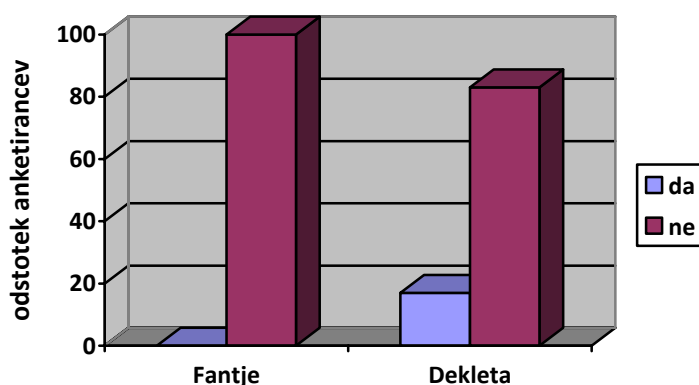
4.5.4 Analiza anketnega vprašalnika za udeležence delavnice vezenja

Zanimalo naju je, ali so se udeleženci delavnice tokrat prvič srečali z vezenjem. Odgovore na vprašanje: Ali si že kdaj vezel, prikazuje spodnja tabela.

Tabela 16: Ali si že kdaj vezel?

	Fantje		Dekleta	
	število	%	število	%
da	0	0 %	2	17 %
ne	3	100 %	10	83 %
	3	100 %	12	100 %

Grafikon 15: Ali si že kdaj vezel?

Delavnice vezenja so se udeležili učenci od 1. do 5. razreda. Zato je bil pričakovan odgovor, da se jih je tokrat večina prvič srečala z vezenjem.

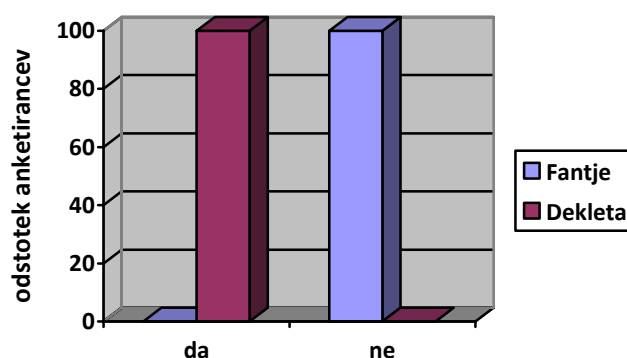
Ali si zadovoljen s svojim izdelkom, je bilo drugo vprašanje, ki sva ga zastavili udeležencem delavnice. Na to vprašanje so vsi udeleženci delavnice odgovorili z da. To naju ni preveč presenetilo, saj so nastali res lepi izdelki. Hkrati pa sva med izvedbo delavnice opazili njihov ponos in zadovoljstvo, ker jim je uspelo izdelati za večino prvo vezenino.

Učence sva tudi povprašali, ali bi se še kdaj ukvarjali z vezenjem.

Tabela 17: Ali bi se še kdaj ukvarjal z vezenjem?

	Fantje		Dekleta	
	število	%	število	%
da	0	0 %	12	100 %
ne	3	100 %	0	0 %
	3	100 %	12	100 %

Grafikon 16: Ali bi se še kdaj ukvarjal z vezenjem?

Zanimivo je, da so z da odgovorile vse deklice. Vsi fantje, ki so se udeležili delavnice, pa se z vezenjem ne bi več ukvarjali, čeprav so bili na svoje izdelke zelo ponosni in so komaj čakali, da jih fotografirava skupaj z izdelki.

Na koncu sva učence še povprašali, zakaj bi se oz. zakaj se ne bi več ukvarjali z vezenjem. Odgovori fantov, ki se z vezenjem ne bi več ukvarjali, so bili: ker gre zelo počasi, ker traja predolgo časa preden nekaj nastane in ker je dolgočasno. Mogoče se jim zdi, da ukvarjanje s šivanko in nitjo ni »moško« delo in je primerno le za deklice.

Deklice so najpogosteje odgovorile, da bi se še ukvarjale z vezenjem, ker jim je to všeč. Njihovi odgovori pa so še bili: ker je zabavno, ker nastane nekaj lepega in ker čas hitro mine.

Veseli sva bili rezultatov ankete. Vsi udeleženci delavnice so bili zadovoljni s svojim izdelkom in večina bi se jih še ukvarjala z vezenjem.

5 ZAKLJUČEK

Prvo hipotezo, da se z vezenjem ukvarjajo predvsem dekleta in žene, sva postavili na osnovi zgodovine in tradicije. Ugotovili sva, da je vezenje res bolj ženska dejavnost, saj v krožku ročnih del Univerze za III. življenjsko obdobje med 35 članicami ni nobenega moškega. Vendar hipoteze popolnoma ne moreva potrditi. Rezultati ankete so pokazali, da se z vezenjem ukvarja 12 % odraslih anketirancev moškega spola, vesti pa je že poskusilo 23 % vseh odraslih moških anketirancev. Res je, da sva imeli majhno število anketiranih odraslih moških, vendar meniva, da bi dobili podobne rezultate, tudi če bi bilo to število večje. Med učenci moškega spola se z vezenjem ukvarja ali je že poizkusilo vesti 23 % vseh anketiranih fantov.

Najina ugotovitev je: osebe ženskega spola se pogosteje ukvarjajo z vezenjem kot osebe moškega spola.

Anketiranci s podeželja imajo več znanja vezenja kot tisti, ki živijo v središču mesta in na obrobju mesta, je bila najina druga domneva. To lahko potrdiva le za odrasle anketirance. Rezultati ankete so pokazali, da je res največje število tistih, ki se ukvarjajo z vezenjem ali so že poskusili vesti med odraslimi anketiranci s podeželja. Žal sva imeli zelo majhno število odraslih anketirancev s podeželja. Meniva, da bi moralo biti njihovo število večje, da bi z večjo gotovostjo domnevo potrdili za odrasle anketirance. Pri anketiranih učencih pa so bile razlike med številom posameznih odgovorov glede na kraj bivanja majhne, kar domneve ne potrjuje. Zato te hipoteze ne moreva potrditi.

Potrdiva pa lahko hipotezo, da se z vezenjem ukvarja ali se je z njim že srečalo več starejših anketirancev kot mlajših. Starejši anketiranci so svojo mladost preživljali drugače kot mi danes. Ni bilo televizije, računalnikov, ni se dalo vsega kupiti v trgovini. Ljudje so se več ukvarjali z različnimi ročnimi deli, med njimi tudi z vezenjem. Že kot otroci so se naučili vezenja.

Rezultati anketnega vprašalnika so pokazali, da je vezenje s križci tista vrsta vezenja, s katero se najpogosteje ukvarja oz. se je z njo srečalo že največje število anketiranih učencev in odraslih. To je vrsta vezenin, ki je bila nekoč značilna predvsem za Gorenjsko. Ugotovili sva, da je tehnika križnega vboda razširjena in priljubljena tudi na našem

območju. Verjetno je to zato, ker si tehniko vezenja križcev lahko hitro zapomnimo in se na prvi pogled zdi vezenje po štetih nitih najlažje. Čeprav je najino mnenje, da je za začetnika najprimernejša vrsta vboda stebelni vbod. Ni si ga težko zapomniti, pa tudi preprost izvezeni motiv lahko naredimo v kratkem času.

Predvidevali sva, da se tisti anketiranci, ki ne vezejo, z vezenjem ne ukvarjajo zato, ker se niso imeli možnosti naučiti te dejavnosti. Te domneve ne moreva potrditi. Med anketiranimi učenci je namreč več kot polovica učencev odgovorila, da ne vezejo, ker jih vezenje ne zanima. Pri odraslih anketirancih pa je bilo enako število tistih, ki nimajo časa, ali nimajo ročnih spretnosti, ali niso imeli možnosti, da bi se vezenja naučili in nekoliko večje število tistih, ki jih vezenje ne zanima. Največje je torej število tistih, ki ne vezejo zato, ker jih vezenje ne zanima. Ljudje smo različni, vsakdo ima svoje interese in želje.

Hipotezo, da bi se učenci ukvarjali z vezenjem, če bi jim kdo vezenje predstavil in jih naučil vesti, lahko potrdiva. Vezenja se ni težko naučiti, če imaš le malo ročnih spretnosti in voljo. V delavnici vezenja so učenci prvega in drugega triletja spoznali vezenje in izdelali za večino njihovo prvo vezenino. Vsi udeleženci delavnice so bili zadovoljni s svojim izdelkom in večina bi se jih še ukvarjala z vezenjem. Meniva, da sva jih vsaj nekaj navdušili za vezenje.

Najina zadnja hipoteza je bila, da je vezenje dejavnost, ki lahko prinaša zadovoljstvo, veselje ali sprostitvev. Meniva, da lahko to potrdiva. Veselje, zadovoljstvo in sproščeno razpoloženje sva začutili ob obisku članic krožka ročnih del Univerze za III. življenjsko obdobje in ob intervjuju z go. Matildo Mlakar. Tudi rezultati ankete potrjujejo to domnevo, saj so anketiranci na vprašanje, zakaj se ukvarjajo z vezenjem, odgovorili: ker jim je všeč, ker je zanimivo, ker se ob vezenju kratkočasijo, se zabavajo, se sprostijo. Veliko anketirancev je zapisalo, da so ponosni na vse svoje izdelke, kar zagotovo pomeni njihovo zadovoljstvo. Tudi udeleženci delavnice vezenja so bili zadovoljni in ponosni na svoje izdelke; vezenje jim je bilo všeč.

Vsem, ki se ukvarjate z vezenjem, želiva veliko lepih in ustvarjalnih trenutkov. Tistim, ki te dejavnosti ne poznate, pa izziv: vzemite v roke šivanko in nit. Prepričani sva, da bo tudi vas vezenje navdušilo.

Vezenine so del tradicije, so bogata kulturna dediščina. Ohranimo in razvijajmo to lepo obliko domače obrti!

6 VIRI IN LITERATURA

Bogataj, J. *Ljudska umetnost in obrti v Sloveniji*. Ljubljana: Domus, 1993.

Bogataj, J. *Mojstrovine Slovenije : srečanje s sodobnimi rokodelci*. 1.naklada. Ljubljana: Rokus, 1999.

Bonando, W. in Nava, M. *Vezenje: 285 risb in 114 barvnih in črno-belih fotografij posameznih vbodov, modelov in pripomočkov*. Koper: Lipa, 1983.

Brittain, J. *Enciklopedija ročnih del*. Ljubljana: Državna založba Slovenije, 1988.

Dolžan Eržen, T. *Rade vezemo skupaj : vezenje nekdaj in danes na Gorenjskem*. Kranj: Gorenjski muzej, 2008.

Makarovič, M. *Ljudske vezenine na Slovenskem*. Ljubljana: Tiskarna ljudske pravice, 1970.

Mlakar, M. *Vezenje v osnovni šoli*. Ljubljana: Lepa beseda, 2008.

Niklsbacher-Bregar, N. *Narodne vezenine na Slovenskem: pisane vezenine po štetih nitih*. Ljubljana: Centralni zavod za napredek gospodinjstva, 1982.

Ročna dela : Od začetnika do mojstra. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2001.

Slovar slovenskega knjižnega jezika. Ljubljana: Državna založba Slovenije, 1994.

Višner, M.J. *Slovenske narodne vezenine*. Koper: Ognjišče, 1989.

Festival vezenja. Dostopno na naslovu: <http://www.festival-vezenje.si/3815>

Kramer, F. *V Velenju izdelki vezilj iz štirih držav*. Dostopno na naslovu:

<http://web.vecer.com/portali/vecer/v1/default.asp?kaj=3&id=2009101405477166>

Učni načrt za izbirni predmet vezenje. Dostopno na naslovu:

http://www.mizks.gov.si/si/solstvo/osnovnosolsko_izobrazevanje/program_osnovne_sole/a_becedni_seznam_izbirnih_predmetov_v_osnovni_soli/

Učni načrt za predmet ročna dela v Waldorfski šoli Ljubljana. Dostopno na naslovu:

<http://www.waldorf.si/?w=11>

7 SEZNAM SLIK, TABEL, GRAFOV IN PRILOG

SEZNAM SLIK

Slika 1: Prve Jasminine in Nikine vezenine (foto: Nika Videčnik).....	2
Slika 2: Prtički s slovensko narodno vezenino (foto: Marinka Špan)	3
Slika 3: Motiv gorenjski nagelj (foto: Nika Videčnik).....	9
Slika 4: Stenski kuhinjski prt (vir: Dolžan Eržen, 2008)	10
Slika 5: Okrasni blazini (foto: Nika Videčnik)	10
Slika 6: Tkanina za vezenje s štetjem niti (vir: Ročna dela, 2001)	11
Slika 7: Prenašanje vzorca na blago (vir: Bonando, 1983)	12
Slika 8: Enostavni križni vbod (vir: Bonando, 1983).....	12
Slika 9: Prednji vbod (vir: Bonando, 1983)	13
Slika 10: Enostavni stebelni vbod (vir: Bonando, 1983).....	14
Slika 11: Široki stebelni vbod (vir: Bonando, 1983).....	14
Slika 12: Ploščati vbod (vir: Bonando, 1983)	15
Slika 13: Enostavni zančni vbod (vir: Bonando, 1983).....	15
Slika 14: Verižni vbod (vir: Bonando, 1983).....	16
Slika 15: Enostavni slikarski vbod (vir: Bonando, 1983)	16
Slika 16: Gobelinski vbod (vir: Bonando, 1983)	17
Slika 17: Angleško vezenje (vir: Bonando, 1983)	17
Slika 18: Vezenje rišelje (vir: Bonando, 1983)	18
Slika 19: ga. Matilda Mlakar (foto: Marinka Špan)	19
Slika 20: Intervju z go. Matildo Mlakar (foto: Marinka Špan)	21
Slika 21: Članice krožka ročnih del pri svojem ustvarjanju (foto: Jasmina Ajdini).....	22
Slika 22: Mojstrovine članic krožka ročnih del (foto: Jasmina Ajdini)	23
Slika 23: Motivi za novoletne okraske (avtorica: Jasmina Ajdini)	35
Slika 24: Pomoč pri začetkih vezenja (foto: Nika Videčnik)	36
Slika 25: Marljive učenke pri vezenju (foto: Nika Videčnik)	36
Slika 26: Vezeni novoletni okraski udeležencev delavnice (foto: Nika Videčnik).....	37
Slika 27: Skupina ponosnih ustvarjalcev (foto: Nika Videčnik).....	37

SEZNAM TABEL

Tabela 1: Anketirani učenci glede na kraj bivanja in spol	23
Tabela 2: Odrasli anketiranci glede na kraj bivanja in spol	24
Tabela 3: Starost odraslih anketirancev.....	24
Tabela 4: Ali se ukvarjate z vezenjem? (Odgovori učencev glede na spol).....	25
Tabela 5: Ali se ukvarjate z vezenjem? (Odgovori odraslih glede na spol).....	25

Tabela 6: Ali se ukvarjate z vezenjem? (Odgovori učencev glede na kraj bivanja)	27
Tabela 7: Ali se ukvarjate z vezenjem? (Odgovori odraslih glede na kraj bivanja).....	27
Tabela 8: Kdo vas je naučil vezenja?	28
Tabela 9: Koliko ste bili stari ko ste začeli z vezenjem?.....	29
Tabela 10: S katero vrsto vezenja ste se že srečali?	29
Tabela 11: Kako pogosto se ukvarjate z vezenjem?.....	30
Tabela 12: Zakaj se ukvarjate z vezenjem?.....	31
Tabela 13: Na katere svoje izdelke ste najbolj ponosni?.....	32
Tabela 14: Zakaj se z vezenjem ne ukvarjate?	33
Tabela 15: Ali bi se želeli naučiti vezenja?.....	34
Tabela 16: Ali si že kdaj vezel?	38
Tabela 17: Ali bi se še kdaj ukvarjal z vezenjem?	39

SEZNAM GRAFIKONOV

Grafikon 1: Anketiranci glede na kraj bivanja	24
Grafikon 2: Starost odraslih anketirancev	25
Grafikon 3: Ali se ukvarjate z vezenjem?	26
Grafikon 4: Ali se ukvarjate z vezenjem? (Odgovori glede na spol)	26
Grafikon 5: Ali se ukvarjate z vezenjem? (Odgovori učencev glede na kraj bivanja).....	27
Grafikon 6: Ali se ukvarjate z vezenjem? (Odgovori odraslih glede na kraj bivanja).....	27
Grafikon 7: Kdo vas je naučil vezenja?	28
Grafikon 8: Koliko ste bili stari, ko ste začeli z vezenjem?	29
Grafikon 9: S katero vrsto vezenja ste se že srečali?	30
Grafikon 10: Kako pogosto se ukvarjate z vezenjem?	31
Grafikon 11: Zakaj se ukvarjate z vezenjem?	32
Grafikon 12: Na katere svoje izdelke ste najbolj ponosni?.....	33
Grafikon13: Zakaj se z vezenjem ne ukvarjate?	34
Grafikon 14: Ali bi se želeli naučiti vezenja?	34
Grafikon 15: Ali si že kdaj vezel?.....	38
Grafikon 16: Ali bi se še kdaj ukvarjal z vezenjem?.....	39

SEZNAM PRILOG

Anketni vprašalnik

Anketni vprašalnik za udeležence delavnice vezenja

8 PRILOGE

Anketni vprašalnik

ANKETA

Sva učenci III. OŠ Celje, Jasmina Ajdini in Nika Videčnik. V okviru raziskovalne naloge z naslovom *Vezenje kot tradicija in izziv* želiva izvesti anketo o znanju in zanimanju za to vrsto ročnega dela.

Prosiva vas, da si vzamete malo časa in odgovorite na zastavljena vprašanja. Za odgovore se vam že vnaprej zahvaljujemo.

Spol (obkrožite): M Ž

Starost: _____

Kraj bivanja (obkrožite):

a) mesto b) okolica mesta c) podeželje

1. Ali se ukvarjate z vezenjem?

a) DA b) NE c) sem že poskusil

Če se ukvarjate z vezenjem in če ste že poskusili vesti, odgovorite na vprašanja od 2 do 7.

Če pa se z vezenjem ne ukvarjate in ste na 1. vprašanje odgovorili z NE, odgovorite na 8. in 9. vprašanje.

2. Kdo vas je naučil vezenja?

a) mama b) učiteljica v šoli c) prijateljica d) _____

3. Koliko ste bili stari, ko ste začeli z vezenjem?

4. S katero vrsto vezenja se najpogosteje ukvarjate ali ste se z njo že srečali?

(Izberete lahko več odgovorov.)

- a) vezenje s križci
- b) tkaničenje
- c) vezenje s stebelnim in ploščatim vbodom
- d) angleško vezenje in vezenje rišelje
- e) gobelinski vbod
- f) drugo: _____

5. Kako pogosto se ukvarjate z vezenjem?

- a) vsak dan
- b) ob koncu tedna (sobota, nedelja)
- c) med počitnicami, na dopustu
- d) redko

6. Zakaj se ukvarjate z vezenjem?

7. Na katere svoje izdelke ste najbolj ponosni?

8. Zakaj se z vezenjem ne ukvarjate?

- a) me ne zanima
- b) nimam časa
- c) nimam ročnih spretnosti
- d) nisem imel/a možnosti, da bi se naučil/a vezenja
- e) drugo: _____

9. Ali bi se želeli naučiti vezenja?

- a) DA
- b) NE

Anketni vprašalnik za udeležence delavnice vezenja

ANKETA

Hvala, da si se udeležil delavnice vezenja. Prosiva te, da ob koncu tvojega ustvarjanja odgovoriš na nekaj vprašanj.

SPOL: MOŠKI ŽENSKI
(OBKROŽI)

1. ALI SI ŽE KDAJ VEZEL ?

DA NE

2. ALI SI ZADOVOLJEN S SVOJIM IZDELKOM?

DA NE

3. ALI BI SE ŠE KDAJ UKVARJAL Z VEZENJEM ?

DA NE

4. ZAKAJ?

Hvala za tvoje odgovore.
Nika in Jasmina